

עקרת בית נחמה טובה למסור את שם משפחתה. אני אוספת כבר זמן רב. עד עכשיו הייתי קונה בולים בדאר ביום ההופעה, אך בפעם האחרונה הייתי צריכה לעמוד יותר מחצי יום בתור ולא הספקתי להכין את ארוחת הצהריים.

פועל בנין שמריהו אולשטיין הוא אספן בולים מצעירותו. התחלתי לאסוף את בולי המדינה מהסדרה הראשונה שיצאה ב'1948. בהתחלה הזמנתי מעט בולים, לאוסף ולהחלפה. עכשיו, כשהבולים הם עסק טוב, אני מזמין הרבה.

תלמיד בית הספר העממי בקרית שלום, יצחק טרושינסקי, 12, החליט לחתום על מנוי בשירות הבולאי בגלל הקושי הגדול להשיג בולים חדשים ביום הופעתם: בפעם האחרונה אי אפשר היה לקנות את הבולים בדואר. היה תור ענקי.

מי האנשים שונפלו קרבן לבהלה ונסחפו בזרם ההשקעות?

אספן חתיק צבי עזריאלי: אני אוסף בולים בשני שטחים: יהדות וספורט. אני קונה בולים בכמות גדולה מזו הדרושה לי. בעודף אני משתמש להחלפה עם אספני חוץ לארץ, וחלק אני מוכר כדי לממן את השלמת האוסף היקר שלי.

מורה בעתיד ותלמידת סמינר לחינוכי בהוה, זהבה בירנבוים, משקיעה את כספה בבולים, לאחר שקודם לכן היתה אספנית בלבד. הייתי רוצה לקנות כמות גדולה מהבולים החדשים כי ערכם יעלה ובכסף שארוויח אוכל לקנות חפצים.

רביסרן דב אולנינו אסף לבנו בן העשר. הוא עדיין קטן ואיננו מבין בדיוק את כללי האיסוף. כשיגדל, ישמח על האוסף שהכנת. לי עצמי אין כל ענין באיסוף. הילדים בשכונה התחילו לאחרונה לאסוף. כנראה למדו מהוריהם.

גים עד כה שניים-שלושה טפסים מכל בול חדש, החלו לפתע להזמין 100-200 טפסים, לצרכי מסחר בבורסה. סוחרים גדולים יותר החלו להזמין רבבות טפסים בקביעות.

בתקציב השנתי האחרון של משרד הדואר נאמר כי ההכנסה המשוערת במשך כל השנה הבאה ממכירת בולים תהיה 11 וחצי מיליון ל"י. ביום אחד, לפני חודש, כאשר הוצאו לשוק בולי עצמאות 9 ר בצלאל, נמכרו בולים משובלים בשווי של שלושה מיליון לירות לאספנים ולספררים. חיים בן-מנחם, מנהל משרד הדואר, הודיע על התוצאה בשמחה; משה כהן, מנהל ה"שירות הבולאי", היה מלא גאווה. הם ראו בדבר הישג לא מבוטל, שכמעט כולו ריוח נקי לאוצר. שהרי אף אחד מקוני הבולים באותו יום לא התכוון לדרוש תמורתם בשירותי דואר. הממשלה מכרה בכסף טוב סתם גירות צבעוניים.

אולם, למעשה, היתה זו גישה קצרת רואי. הנייר הצבעוני שנמכר במחירו הנקוב היה שוה הרבה יותר ממה ששילמו עבורו הקונים. אדם שנלחם בתור וקנה בולים ב-750 פרזטה, יכול היה לצאת ה"חוצה ולקבל שלוש וחצי לירות תמורתם, ממי שלא רצה ולא יכול להפעיל את אגרופו ולהגיע לאשנב המכירה.

אנו סופנים את עודפי הכספים של ה"אדם הפשוט, שסירב קודם להכניסם לאוצר בצורת איגרות חוב ומילחה בטחון". הסביר חיים בן-מנחם, מנהל משרד הדואר.

היתה זו הסברה מיתממת. עסקי הבולים אינם עניין של החוסכים הקטנים. זהו עסק ענק, המגלגל — לפי האומדן ההיר ביותר — סחורה ב-80 מיליון לירות. בכסף זה אפשר היה לבנות מיפעלי תעשייה, להפעיל מחוזות ייזום תעשיית וחקלאית שיספקו עבודה לאלפי משפחות ולחלל לחלוטין את בעיית האבטלה.

התחמקות ממש הכנסה

הון העיקרי הוכנס עלידי מלחים ברבייה, ספסרי דולארים וסוחרים יהודים מים. עשרות מיליונים החולפו במהירות רבה נגד מדבקות הצבעוניות. אולם ההון שבא אחריהם היה הונג של המשקיעים הקטנים: בעלי מלאכה, פועלי בנין, סקידים ואנשי מקצועות חופשיים הוציאו את הסכום ונתיהם, או חיסלו חלקית את עסקיהם ו"מיהרו לבורסה ברחוב ביאליק.

היום הראשון של בולי הבטחון (מעטפת עזה) ב-20 ל"י המעטפה. באותו זמן היה מחירה בבורסה 17 ל"י. אלה מהסוחרים שהיו זקוקים לכסף בשביל קניות אחרות, מיהרו למכור במחיר החדש, שטיפס אותו יום ל-24 ל"י. הסוחר הגדול הסביר כי קיבל הזמנה גדולה מחוץ לארץ.

לכל סוחר גדול יש מדי פעם סוכנים מיוחדים, אשר אינו יודע כי הם קשרים אליו. במקרה זה באו שליחיו של אותו סוחר, למחרת היום, הציעו כמות קטנה של אותן המעטפות למכירה ב-17 לירות. הסוחרים האחרים קנו את המעטפות המעטות שהוצעו עלידי השליחים המוסוים, רצו אל הסוחר הגדול כדי למכור לו אותן ב-24 ל"י, השער בו קנה אותן אתמול.

אלא שעתה סירב הסוחר לשלם 24 ל"י, הציע 17 ל"י בלבד, ללא כל הסבר. אני מוכן למכור לכם במחיר זה, הציע.

מיד פשטה השמועה בבורסה כי מחיר מעטפת עזה ירד ביום אחד בשכע לירות. הבהלה גדלה והלכה, ביחוד שמדי פעם היו שליחיו של הסוחר הגדול מציעים כמויות קטנות של מעטפות עזה במחירים נמוכים והולכים. הסוחרים הגדולים — חצי תריסר בסך הכל — לא התערבו במשחקו של חברם. לפי הסכם גנלמני הגיע רק לו לשחק בבול זה.

מאתר שהבורסה מורכבת בעיקרה מאנשים שהשקיעו את הונגם על מנת לצבור רחמים מידיים, ולא להשקעה לטוח ארוך, הרי שכל ירידה קלה מפחידה אותם. מש"קיע קטן, שקנה את הבול במחירו הנקוב, אינו חושש. הערך הנקוב ישאר תמיד. אך ספסרי, שרכש את הבול במחיר השוק ה"מפסק, חזר לכספו. בול, אשר מסיבה מסתורית זו או אחרת — סיבה שאין לו עליה כל שליטה — יורד מחירו בהתמדה, נראה בעיניו כסחורה מסוכנת.

הסוחרים הקטנים חששו להשאיר את מעטפות עזה בידיהם. המחיר המשיך וירד עד ל-12 ל"י. החלה מכירה מבוהלת, כש"המחיר יורד בלי הרף.

הסוחר הגדול יצא שוב לפעולה. הוא שלח את סוכניו המוסוים, קנה בעזרתם את כל מלאי המעטפות במחיריהן המזולים. לאחר שרוב המעטפות היו עתה מרוכזות בידי אותו סוחר, יכול היה לקבוע כל מחיר שנראה לו, ללא חשש של התחרות בשוק. הסוחרים הקטנים מיהרו לקנות את (המשך בעמוד 14)

ולהוציא את רחיהם. יצרנים קטנים, שסמכו על בעלי הון ר"באנקים קטנים לקבלת אשראי למעגל ה"יצור שלהם, מצאו עצמם בלי מקור לאש"ראי: בעל הון, שהיתה עד כה את המקור הקבוע לאשראי, השקיע בעצמו את כספו בבולים. לרוב היה מיעץ לייצרן הקטן ללכת גם הוא בדרכו. "זה מכניס יותר וחוסך לך צרות וכאב ראש!"

שלושה באנקים מסויימים בתל-אביב חדלו כמעט מלעסוק בכל עסקי בנקאות רגילים, מממנים את עסקיהם של הסוחרים הגדולים, מאחר שהבול מהחזק עתה בטחון טוב יותר מכל נייר-ערך או מיפעל, ומכניס יותר בנקודה אחת בולט יותר מאשר בכל צ"רה אחרת הנזק הנגרם למדינה מעסקי ה"בולים: ההשתמטות מתשלום מס הכנסה. כי עסקי הבולים אינם מתנהלים לפי ספרים. אם מפקח של מס הכנסה ימצא בארוגו של מישהו 20 אלף לירות, חייב אותו איש להסביר מניין השיג את הכסף. אם ימצא בולים באותו ארון, יוכל האיש תמיד לטעון כי קנה אותם בערם הנקוב, לא הוציא אותם לשוק ואין הוא רואה בהם אלא תחביב.

במקצועות חופשיים רבים, מצטברים עוד"פי רחמים אשר בעליהם אינם מצהירים עליהם בפני שמאי מס הכנסה. עודפים אלה חייבים להשתקף באחד הימים באיזה ענף מסחרי, בבניית בית או בנסיעה לחוץ-לארץ — ומתגלים בצורה זו לעיני פקיד השומה. השקעת עודפים אלה בבולים מוב"טחת מפני כל גילוי.

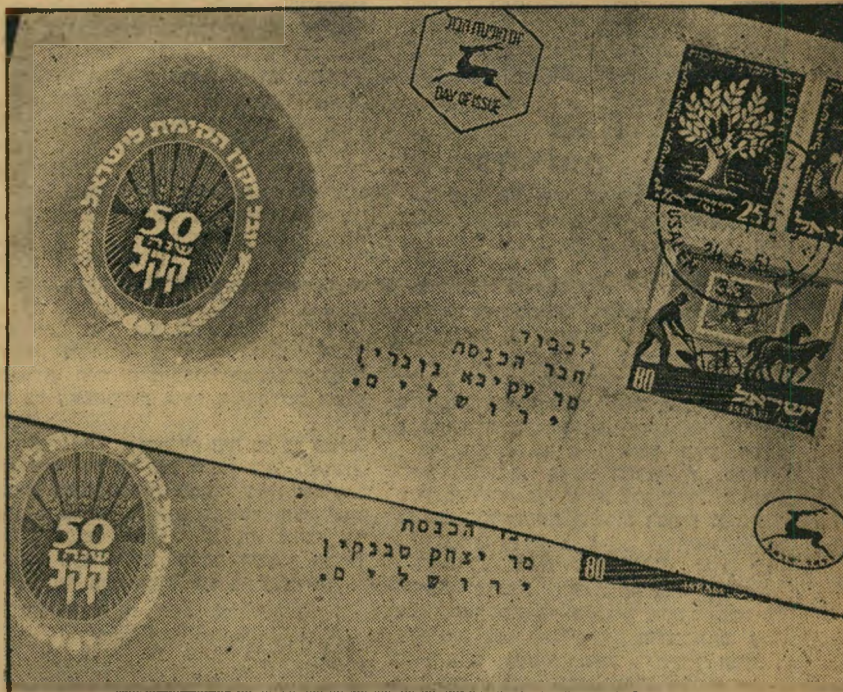

מישחק לדוגמה

בורסה אינה בכל זאת חברת ב"י"טוה. משקיע קטן, שרכש כמה בולים בערם הנקוב מהשירות הבולאי, יכול לה"יות בטוח כי לעולם לא יפסיד את כספו. גם אם מחיר הבול לא יעלה, הרי יוכל אותו משקיע להשתמש בבול כדי לשלוח מכתב ובצורה זאת לקבל את תמורת כספו. אולם לא משקיעים אלה הם החשובים בעסקי הבולאות. בבורסה שולטים הלוח"טים הגדולים, המגלגלים עשרות אלפי לירות במחי יד אחד. המוכשרים שבהם יכולים להרחיח רכבות ל"י בעיסקה מוצלחת אחת. שניהם זה הוא הפסדם של הספררים הק"טנים.

יום אחד, למשל, הודיע אחד הסוחרים הג"דולים כי הינו מוכן לקנות את מעטפת

שניתנו לשרים ולח"כים ואכרים בבורסה

מעטפות היום הראשון של כל סידרת בולים המוצאות למכירה בישראל, ניתנות עלידי השירות הבולאי כשי אישי לחברי הכנסת. למרות זאת, נמצאות מעטפות כאלה למכירה בחנויות הבולים ברחבי הארץ ובבורסה התל-אביבית. מחירן בבורסה של מעטפות היום הראשון של סידרת בולי הקק"ל (ראה תמונה) הוא 4100 פרזטה, אך בגלל הכתובת "חברי הכנסת" שעליהן נמכרו המעטפות בשש ל"י. חברי הכנסת מטי"בירים כי לא תמיד מניעות המעטפות אליהם והן נלקחות מתוך תאיהם האישיים בבנין הכנסת. אפשרות אחרת: מעטפות שניתנו עלידי חברי הכנסת שאינם חובבי בולים במתנה למכיריהם או ידידיהם, נמכרו על ידם בבורסה התל-אביבית ובכל רחבי הארץ.